

فصل دهم:

ازدواج مصدق با زهرا امامی (ضیاء السلطنه) ، دختر امام جمعه تهران

مصدق السلطنه در سال ۱۲۸۳ (۴۰) در سن ۱۹ سالگی با زهرا امامی (ضیاء السلطنه) دختر حاج سید زین العابدین - ظهیر الاسلام (خاتون آبادی) ، امام جمعه تهران ازدواج کرد.

www.rahe-mossadegh.ois-iran.com

۱۰ - دکتر مصدق باتفاق خانم ضیاء السلطنه در دوران تبعیدی در قلعه احمد آباد - ساوجبلاغ (عکس اقتباس از کتاب " مصدق به بیان تصویر " سرهنگ جلیل بزرگمهر)

مادر زهرا امامی ، شاهزاده ضیاء السلطنه دختر سوم ناصر الدین شاه بود. زهرا امامی خواهر تنی سید جواد ظهیر الاسلام بود. سید جواد با اقدس الدوله دختر مظفر الدین شاه ازدواج کرده بود و در واقع داماد شاه بود. او چندین بار نایب التولیه مدرسه عالی سپهسالار (نام آن مدرسه بعد از انقلاب بهمن ۱۳۵۷ به مدرسه مطهری تغییر یافت) و نایب التولیه استان قدس رضوی بوده است ، باتفاق میرزا حسن خان مشار الملک - وزیر دربار احمد شاه - ، متهم به سوء قصد به جان رضا خان سردار سپه شد، و در آن رابطه ، برای مدتی در بازداشت بسر برد. او همچنین در زمان محمد رضا شاه ، سناتور انتصابی بود. او همچون دکتر حسن امامی - پسر برادرش - آخرین امام جمعه تهران قبل از انقلاب بهمن ۱۳۵۷ از مخالفین دولت مصدق بود.

سید جواد ظهیر الاسلام برادر ناتنی سید ابوالقاسم و سید محمد ، امام جمعه های تهران بود . او پس از مرگش در مقبره جدش در سر قبر آقا - در باغ فردوس در جنوب تهران - به خاک سپرده شد .

۱۱ - سید جواد ظهیر الاسلام برادر تتی همسر مصدق در لباس روحانیت (عکس: اقتباس از کتاب شرح حال رجال ایران - مهدی بامداد)

۱۲ - سید جواد ظهیر الاسلام (برادر تتی همسر مصدق) و محمد مصدق (نشسته) در سال ۱۹۱۲ عکس، اقتباس از کتاب مصدق و مسائل حقوق و سیاست - ایرج افشار . این عکس را مرحوم احمد ظهیر فرزند ظهیر الاسلام به آقای ایرج افشار در ۲۱ خرداد ۱۳۵۸ هدیه کرده است .

توضیحاتی در باره امام جمعه های تهران از زمان فتحعلیشاه قاجار تا انقلاب بهمن ۱۳۵۷

حاج سید ابوالقاسم و سید محمد معروف به حاجی سید محمد امام زاده - هردو بترتیب امام جمعه های تهران ، - برادران نانتی خانم زهرا امامی همسر مصدق بودند. مادر آن دو امام جمعه ، نوه دختری دوست علیخان معیزالملک (نظام الدوله) و عصمت الدوله (فاطمه) دختر دوم ناصرالدین شاه بود. (۴۱)

سید ابوالقاسم شوهر ملک الملوک - شکوه الدوله ، دختر سوم مظفرالدین شاه از ازدواج با حضرت علیا (سرور السلطنه خواهر عبدالحسین میرزا فرمانفرما) - خاله مصدق - ، بود. حاج سید ابوالقاسم دوست و همفکر شیخ فضل الله نوری - کجوری، طرفدار محمد علیشاه و از مخالفین جنبش مشروطیت بود. اما سید محمد برادر کوچکتر ، خود را طرفدار مشروطیت می دانست.

حاج سید ابوالقاسم امام جمعه تهران ، همان روحانی است که بنا بر خواست عبدالمجید میرزا عین الدوله صدراعظم وقت و حمایت از احمد خان علاء الدوله حاکم تهران ، با متحصنین در مسجد شاه - افرادی از جمله سیدین عبدالله بهبهانی و محمد طباطبائی و سید جمال الدین واعظ اصفهانی (صدرالمحققین) - پدر سید محمد جمالزاده نویسنده - ، که بخاطر اعتراض به چوب بستن تجار بازار از جمله حاج سید هاشم قندی ، تاجر قند و بی عدالتی حاکم بر ایران در آن مکان تجمع نموده بودند ، بد رفتاری کرد و آنها را از مسجد شاه متفرق و پراکنده نمود و علیه سید جمال الدین واعظ اصفهانی ، نویسنده کتاب " رویای صادقانه " - کتابی که در بادکوبه چاپ شده بود که مطالبش از جنایات و ظلمی که ظل السلطان و علمای هم مسلک آقا نجفی اصفهانی بر مردم روا کرده بودند پرده بر می داشت - ، دست به شایع پراکنی زد. امام جمعه که از همفکران شیخ فضل الله نوری بود ، پس از خلع محمد علیشاه از سلطنت، برعکس شیخ فضل الله که حاضر نشد به روسها پناه برد، به سفارت روسیه در زرگنده رفت و در آنجا متحصن شد. اگرچه از مرگ نجات پیدا کرد ، ولی از سوی " هیئت مدیره ۱۲ نفره " ، (۴۲) از مقام امام جمعه ای تهران معزول شد و بجای او، برادرش سید محمد امام زاده ، بمقام امام جمعه ای منصوب گردید.

سید ابوالقاسم بعد از مرگش در مقبره جدش - " سر قبر آقا " واقع در باغ فردوس در جنوب تهران - بخاک سپرده شد.

سیدمحمد ، معروف به حاجی سید محمد امام زاده - امام جمعه تهران - ، همچون برادرش سید ابوالقاسم تحصیلات خود را در نجف اشرف تمام کرد. او شاگرد آخوند ملا محمد کاظم خراسانی هروی بود و برادرش، سید ابوالقاسم ، شاگرد حاج میرزا حبیب الله رشتی. هر دوی آن ها جزو آخوند های با سواد آن دوران بشمار می رفتند. (۴۳)

سید محمد از سوی " هیأت مدیره ۱۲ نفره " ، همان " هیئتی " که محمد علیشاه را از سلطنت خلع و سید ابوالقاسم را ، از مقام امام جمعه ای تهران عزل نمود، به مقام " امام جمعه " جدید تهران منصوب شد. سید محمد ، همچنین یکی از اعضای ۱۰ نفره " دادگاه انقلاب " (۴۴) بود. همان " دادگاهی " که حکم اعدامها - از جمله اعدام شیخ فضل الله نوری ، همان آخوندی که از مخالفین سرسخت قرارداد تنباکو بود - ، را بنا بر دستور صادر نمود.

حاجی سید محمد امام زاده - امام جمعه تهران - ، پس از مرگش در مقبره جدش - " سر قبر آقا " - در جنوب تهران دفن شد. پس از مرگ امام جمعه، پسر برادرش دکتر سید حسن امامی -

پسر سید ابوالقاسم امام جمعه سابق تهران ، فردی که پس از خلع محمد علیشاه از مقام امام جمعه تهران خلع شده بود . ، بمقام امام جمعه تهران در دوران سلطنت محمد رضا شاه پهلوی منصوب شد. او قبل از اینکه بمقام امام جمعه ای برسد معمم نبود. دکتر سید حسن امامی که در حقیقت پسر برادر ضیاء السلطنه همسر مصدق بود، آخرین امام جمعه تهران تا انقلاب بهمن ۱۳۵۷ بود. (۴۵)

دکتر سید حسن امامی ، امام جمعه تهران ، رئیس دانشکده معقول و منقول - الهیات - بود. او پس از شکست از کاندید های جبهه ملی ، در انتخابات دوره ۱۷ مجلس شورایی ملی در تهران با کمک دربار محمد رضا شاه پهلوی و ارتش، بعنوان نماینده مردم شهر مهاباد - شهری که اکثر اهالیش سنی مذهب بودند - به مجلس شورای ملی راه یافت و بصوف مخالفین دکتر مصدق و آیت الله سید ابوالقاسم کاشانی پیوست. بخاطر حمایت و طرفداری عده ای از نمایندگان مجلس که طرفدار سیاست دربار و دولت انگلیس بودند، به مقام ریاست مجلس شورای ملی - دوره هفدهم - انتخاب شد، آنها بدین جهت که سه نفر از ملیون خود را برای آن مقام کاندید کرده بودند. ولی پس از قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱ از ریاست مجلس استعفا داد و برای مدتی به خارج از کشور سفر کرد. وی پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا انقلاب بهمن ۱۳۵۷ از مقربین و نزدیکان دربار محمد رضاشاه پهلوی محسوب می شد و دستگاه تبلیغاتی شاه از وجود وی برای خواندن دعای سفر در گوش محمدرضا شاه در هنگام سفر، استفاده می کرد.

سید مرتضی خاتون آبادی ،

جد امام جمعه تهران ، از سادات خاتون آباد یکی از قریه های اصفهان بود.

میر محمد مهدی پسر سید مرتضی - سلطان العلماء - از سادات خاتون آباد، قبل از اینکه از سوی فتحعلیشاه به امام جمعه تهران منصوب شود، امام جمعه اصفهان بود. فتحعلیشاه قاجار ، " مدرسه سلطانی " ، یعنی " مسجد شاه " تهران را ساخت و موقوفات زیادی وقف " مسجد شاه " نمود و « میر محمد مهدی » را از اصفهان به تهران آورد و بمقام " امام جمعه تهران " منصوب نمود. بعد از مرگ میر محمد - سلطان علماء ، میرزا سید ابوالقاسم پسر برادرش که همچنین دامادش هم بود از سوی ناصرالدین شاه بمقام امام جمعه تهران منصوب شد.

میرزا ابوالقاسم روابط خوبی با امپراطور روس و وزیر امور خارجه انگلیس داشت و از مخالفین سرسخت صدراعظم وقت ، میرزا تقی خان امیر کبیر بود ، زیرا امیر کبیر مخالف دخالت آخوند جماعت در امور مملکت و مسائل دنیوی بود.

بعد از مرگ سید ابوالقاسم خاتون آبادی - امام جمعه تهران - ، پسر ۹ ساله وی، سید زین العابدین از سوی ناصرالدین شاه بمقام امام جمعه تهران منصوب می شود. ولی چون امام جمعه جدید در آن زمان از لحاظ شرعی صغیر بوده است ، بنابر فرمان شاه ، عمویش میرزا مرتضی صدرالعلماء کفالت امور امام جمعگی وی را بعهده می گیرد تا سید زین العابدین - ظهیر السلام - به سن ۱۵ سالگی برسد.

حاج سید زین العابدین خاتون آبادی - ظهیر السلام - امام جمعه تهران ، شوهر دختر سوم ناصرالدین شاه (ضیاء السلطنه) از خواهر محمد تقی خان تجریشی بود. او پدر همسر دکتر مصدق ، خانم زهرا امامی (ضیاء السلطنه بعدی) بود. پس از مرگش او را در مقبره ای که در جنوب تهران ، نزدیک دروازه سابق حضرت عبدالعظیم حسنی (باغ فردوس کنونی)

که او در زمان حیاتش برای پدر خود سید ابوالقاسم بنا کرده بود - معروف به " سر قبر آقا " - ، دفن کردند.

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد روابط خانوادگی امام جمعه های تهران ، به شجره نامه خانم ضیاء السلطنه همسر دکتر مصدق - شجره نامه شماره ۶ - در همین کتاب مراجعه نمایید.

۱۴ - از راست به چپ : سید محمد امام جمعه تهران و سید جعفر صدرالعلماء - از اقوام امام جمعه و داماد آیت الله بهبهانی - ، که یکی از طلاب با نفوذ صدر مشروطیت بود(تصویر : اقتباس از کتاب شرح حال رجال ایران - مهدی بامداد)

۱۳ - سید ابوالقاسم خاتون آبادی امام جمعه تهران پسر حاج سید زین العابدین امام جمعه تهران (تصویر اقتباس از کتاب شرح حال رجال ایران - مهدی بامداد)

۱۵ - دکتر حسن امامی آخرین امام جمعه تهران تا قبل از پیروزی انقلاب بهمن ۱۳۵۷ ، او طرفدار دربار و مخالف دولت دکتر مصدق بود. تصویر اقتباس از : کتاب « اشتباه بزرگ ملی شدن نفت ؟ » - ابراهیم صفائی.

۶ - دکتر سید حسن امامی - آخرین امام جمعه تهران قبل از انقلاب ۱۳۵۷ ، پسر برادر ضیاء السلطنه - همسر مصدق بود.

۵ = سید محمد ، معروف به حاجی سید محمد امام زاده

— برادر ناتنی همسر دکتر محمد مصدق.
سید محمد از سوی " هیأت مدیره ۱۲ نفره "، همان " هیئتی " که محمد علیشاه را از سلطنت خلع و سید ابوالقاسم را، از مقام امام جمعه ای تهران عزل نمود، به مقام " امام جمعه تهران " منصوب شد. سید محمد ، همچنین یکی از اعضای ۱۰ نفره " دادگاه انقلاب " بود. همان " دادگاهی " که حکم اعدامها - از جمله اعدام شیخ فضل الله نوری ، همان آخوندی که از مخالفین قرارداد تنباکو بود - ، را بنا بر دستور صادر کرد.

۴ - حاج سید ابوالقاسم - امام جمعه تهران ، سید ابوالقاسم شوهر ملک الملوک - شکوه الدوله ، دختر سوم مظفرالدین شاه — دختر خاله مصدق بود. او برادر ناتنی همسر دکتر محمد مصدق بود. امام جمعه از همفکران شیخ فضل الله نوری ود .

سید جواد ، ظهیرالاسلام ، او برادر تنی همسر دکتر مصدق - خانم ضیاء السلطنه بود. سید جواد ، همسر اقدس دوله دختر مظفرالدین شاه بود

ضیاء السلطنه - سیده زهرا ، همسر دکتر محمد مصدق .

۳ - حاج سید زین العابدین خاتون آبادی - ظهیر السلام - امام جمعه تهران ، شوهر دختر سوم ناصرالدین شاه (ضیاء السلطنه) — پدر همسر دکتر مصدق - ، در مقبره ای که در جنوب تهران ، نزدیک دروازه سابق حضرت عبدالعظیم حسنی (باغ فردوس کنونی) برای پدر خود سید ابوالقاسم بنا کرده بود - معروف به " سر قبر آقا " - ، خاک سپرده شد.

سید جعفر صدرالعلماء ، یکی از علمای بانقوذ تهران بعد از خلع محمد علی شاه از سلطنت بود.

۲ - میرزا سید ابوالقاسم خاتون آبادی - امام جمعه تهران ،

داماد عمویش میر محمد مهدی حسینی امام جمعه تهران . از مخالفین امیر کبیر بود ، چون امیر کبیر مخالف دخالت آخوند جماعت در امور مملکت و مسائل دنیوی بود.

میرزا محسن مجتهد ، داماد آقا سید عبدالله بهبهانی یکی از رهبران جنبش مشروطه خواهی بود.

میرزا محمد باقر ، صدرالعلماء

میرزا مرتضی ، صدرالعلماء - کفالت امور امام جمعی سید زین العابدین خاتون آبادی - ظهیرالسلام - امام جمعه تهران - ، را بعهده گرفت ، چون پس از مرگ میرزا سید ابوالقاسم - امام جمعه تهران - ، پسرش زین العابدین که از سوی ناصرالدین شاه به " امام جمعه تهران " منصوب شده بود، بیشتر از ۹ سال نداشت

میرزا محمد تقی

میر محسن

۱ - میر محمد مهدی از سادات خاتون آباد - سلطان العلماء

- قبل از اینکه از سوی فتحعلیشاه به امام جمعه تهران منصوب شود، امام جمعه اصفهان بود. فتحعلیشاه قاجار ، " مدرسه سلطانی " ، یعنی " مسجد شاه " تهران را ساخت و موقوفات زیادی وقف " مسجد شاه " نمود و آن جناب را از اصفهان به تهران آورد و بمقام " امام جمعه تهران " منصوب نمود. و مسجد شاه و موقوفاتش را در اختیار ایشان قرار داد. آغاز بنای مسجد شاه طهران در سال ۱۲۱۲ قمری - سال شروع سلطنت فتح علیشاه و اتمام آن در سال ۱۲۲۹ قمری بود.

سید مرتضی خاتون آبادی

شجره نامه خانم ضیاء السلطنه، همسر دکتر مصدق . (شجره نامه شماره ۶) مربوط به کتاب : دکتر محمد مصدق و « راه مصدق » بقلم : دکتر منصور بیات زاده

حواشی، توضیحات و مأخذ کتاب اول

۴۰ — متین دفتری، دکتر هدایت، " یاد واره پنجاهمین سال ملی شدن صنعت نفت، تشکیل دولت مصدق ". شماره ویژه مجله آزادی — نشریه جبهه دمکراتیک ملی ایران، دوره دوم، شماره ۲۶ و ۲۷ — تابستان و پاییز ۱۳۸۰. صفحه ۲۲.

۴۱ — اجداد سید زین العابدین — ظهیر الاسلام — همچنین امام جمعه های تهران بودند. فتحعلیشاه قاجار در تهران مدرسه سلطانی را ساخت، که بعداً به " مسجد شاه " معروف شد. ساختن بنای آن مسجد بمدت ۱۷ سال طول کشید (۱۲۱۲ قمری تا ۱۲۲۹ قمری). شاه موقوفات زیادی وقف آن نمود و حکم امام جمعه ای تهران (امام جمعه اول) را به سید میر محمد مهدی اصفهانی از سادات قریه خاتون آباد در ایالت اصفهان داد. **سادات خاتون آباد از اقوام " مجلسی " مجتهد معروف، می باشند.** بعد از مرگ سید میر محمد مهدی، سید میرزا ابوالقاسم پسر برادرش (پسر میر محسن) که دامادش نیز بود از سوی شاه بمقام امام جمعه ای تهران (امام جمعه دوم) منصوب شد.

سید میرزا ابوالقاسم امام جمعه در امور سیاست دخالت می کرد و بدین خاطر بین او و میرزا تقی خان امیر کبیر — صدر اعظم — که مخالف با دخالت آخوند جماعت در امور سیاسی بود، اختلاف وجود داشت. عباس اقبال آشتیانی در صفحات ۱۷۱ و ۱۷۲ کتاب میرزا تقی خان امیر کبیر در باره مسجد شاه و سید میرزا ابوالقاسم می نویسد :

" از متنفذ ترین علمای تهران در ابتدای صدارت امیر کبیر میرزا ابوالقاسم امام جمعه برادر زاده و داماد میر محمد مهدی حسنی حسینی خاتون آبادی بود که عمّ او را فتخعلی شاه به مقام امامت جمعه طهران منصوب کرد و مدرسه سلطانی یعنی مسجد شاه حالیه [بعد از انقلاب بهمن ۱۳۵۷، نام مسجد شاه، به مسجد امام خمینی تغییر پیدا کرده است] را در سال ۱۲۳۶ مخصوصاً برای او بنا نموده بود. پس از فوت میر محمد مهدی در سال ۱۲۶۳ امامت جمعه طهران به میرزا ابوالقاسم رسید و میرزا ابوالقاسم در آخر عهد محمد شاه و حاجی میرزا آقاسی کمال نفوذ و قدرت را در پای تخت داشت و همواره می خواست که به همین حال بماند و احکام او قاطع و فیصل دهنده مرافعات و دعاوی مردم باشد....

... اما امیر [کبیر] که ... دید امام جمعه احکام سرسری به دست مردم میدهد و مجرمین را در خانه خود و مسجد سلطانی به بست می پذیرد و مانع اجرای حکم عدالت است او را از مداخله در قطع و فصل مرافعات و صدور حکم محروم و کارش را به همان پیش نمازی مسجد شاه منحصر ساخت... "

سید زین العابدین پس از مرگ پدرش (میرزا ابوالقاسم) چون صغیر بود عموی او سید مرتضی (صدرالعلماء) کفالت امور امام جمعگی را عهده دار شد تا وی بسن بلوغ — ۱۵ سال — رسید و فرمان ناصر الدین شاه در سال ۱۲۸۰ هجری قمری امام جمعه تهران (امام جمعه سوم) شد.

پس از مرگ سید زین العابدین پسر بزرگش سید ابوالقاسم، برادر بزرگ ضیاء السلطنه همسر مصدق، شوهر ملک الملوک - شکوه الدوله - دختر سوم مظفرالدین میرزا ولیعهد (مظفرالدین شاه بعدی) بمقام امام جمعه تهران (امام جمعه چهارم) منصوب شد. وی همچون شیخ فضل الله نوری از مخالفین قرارداد رژی (تنباکو) بود. اما در دوران مبارزاتی که به جنبش مشروطیت ختم شد، او از همفکران آخوند ملا محمد آملی و همچنین شیخ فضل الله نوری بود و مخالف با نظام مشروطیت. بعد از خلع محمد علیشاه از سلطنت، وی بر عکس شیخ فضل الله که حاضر نشد به سفارت روسیه تزاری پناه ببرد و با پرچم روسیه تزاری را بر سر در خانه اش به اهتزاز درآورد، به سفارت روسیه در زرگنده پناهنده شد. او از سوی " هیئت مدیره ۱۲ نفره " که پس از خلع محمد علی شاه، زمام امور را در دست گرفتند - که اکثراً آنگلو فیل بودند - خلع شد و برادرش سید محمد، که از طرفداران مشروطیت بود، بمقام امام جمعه تهران (امام جمعه پنجم) منصوب شد.

من در شجره نامه همسر دکتر مصدق، خانم ضیاء السلطنه به نقش سید جعفر صدرالعلماء و میرزا محسن، پسران میرزا باقر عموی پدرش و همچنین برادر تتی اش سناتور جواد امامی - ظهیرالسلام - که از مخالفین دولت مصدق بود، اشاره کرده ام.

سید محمد، معروف به حاجی سید محمد امام زاده، از شاگردان ملامحمد کاظم خراسانی بود و همچون برادر معزولش - سید ابوالقاسم - بر عکس بسیاری از آخوندهای بیسواد آن زمان، از آخوندهای با سواد در امور مذهبی بود.

همانطور که در بالا اشاره رفت، سید محمد از سوی " هیئت مدیره ۱۲ نفره " بعنوان امام جمعه جدید تهران منصوب شد، وی یکی از اعضای ۱۰ نفره " دادگاه انقلاب " بود. همان " دادگاهی " که حکم اعدامها از جمله اعدام " شیخ فضل الله نوری "، یکی از روحانیون مخالف معاهده رژی (تنباکو) را بنا بر دستور عاملین دولت فخریه انگلیس، صادر کرد. والی روشن نیست که چرا " دادگاه انقلاب " حکم اعدام شیخ فضل الله را صادر کرد، ولی نسبت به افراد آنگلو فیلی که در سرکوب مردم از جمله مردم تبریز بطور مستقیم دست داشتند، کوچکترین عکس العملی نشان نداد. اسناد و مدارک تاریخی بیانگر این واقعیت تلخ است که اکثر اعضاء « دادگاه انقلاب » و « هیئت مدیره » از طرفداران دولت فخریه انگلیس بوده اند!

سید ابو القاسم پس از مرگش در جنوب تهران در جنب قبر جدش، سید میرزا ابوالقاسم و پدرش زین العابدین - ظهیر الاسلام بخاک سپرده شد. مقبره ایشان در جنوب تهران در باغ فردوس قرار دارد که معروف است به " سر قبر آقا ".

پس از مرگ سید محمد امام جمعه، پسر برادرش (پسر سید ابوالقاسم - امام جمعه دوران محمد علی شاه که از سوی هیئت مدیره ۱۲ نفره از امام جمعه ای خلع شده بود) دکتر سید حسن امامی بمقام امام جمعه تهران (امام جمعه ششم) منصوب شد. او از مخالفین سیاسی دکتر مصدق و طرفداران دربار بود و تا انقلاب بهمن ۱۳۵۷ در مقام امام جمعه تهران باقی بود.

علاوه بر کتاب امیر کبیر بقلم عباس اقبال آشتیانی، از جلد اول کتاب شرح حال رجال ایران بقلم مهدی بامداد صفحات ۵۵ تا ۵۷ و ۲۴۱ و جلد دوم همان کتاب، صفحات ۴۸ و ۴۹ و جلد سوم همان کتاب صفحات ۲۰۰ و ۲۱۸ و ۲۱۹ و جلد چهارم همان کتاب صفحه ۶ و کتاب معرفی و شناخت دکتر مصدق بقلم محمد جعفری قنوازی، صفحه

۴۸۴ ، برای تدوین و تنظیم این پاورقی (پاورقی ۴۱)، کمک گرفته شده است.

۴۲ - اسامی ۱۲ نفر هیئت مدیره پس از خلع محمد علیشاه عبارت بودند از:

- ۱ - محمد ولیخان سپهدار اعظم ۲ - حاج علی قلیخان سردار اسعد ۳ - مرتضی قلیخان صنیع الدوله ۴ - سید حسن تقی زاده ۵ - میرزا حسن خان وثوق الدوله ۶ - ابراهیم حکیم الملک ۷ - صادق مستشار الدوله ۸ - عبدالحسین سردار محی ۹ - میرزا سلیمان خان میکده ۱۰ - حاجی سید نصرالله تقوی ۱۱ - حسینقلی خان نواب ۱۲ - میرزا محمد علی خان تربیت .
- به نقل از کتاب شرح حال رجال ایران ، جلد سوم ، صفحه ۱۰۴ ، بقلم مهدی بامداد.

۴۳ - مهدی بامداد ، شرح حال رجال ایران ، جلد اول ، صفحه ۵۷ .

۴۴ - اسامی هیئت ۱۰ نفره دادگاه انقلابی پس از خلع محمد علیشاه عبارت بودند از:

- ۱ - شیخ ابراهیم زنجانی ۲ - میرزا محمد مدیر روزنامه نجات ۳ - جعفر قلی خان بختیاری (سردار بهادر) ۴ - سید محمد معروف به امام زاده (حاجی سید محمد امام جمعه تهران) ۵ - نصرالله خان خلعت بری اعتلاء الملک ۶ - جعفر قلی یکی از ساکنین استانبول ۷ - عبدالحسین خان شیبانی وحیدالملک ۸ - عبدالحمید خان یمین نظام (سردار محتشم کاشی) ۹ - میرزا علی محمد خان مجاهد (برادر میرزا محمد علیخان تربیت) ۱۰ - احمد علی خان مجاهد (عمید السلطان برادر سردار محی) .

به نقل از کتاب شرح حال رجال ایران ، جلد سوم ، صفحه ۱۰۴ ، بقلم مهدی بامداد.

۴۵ - پرفسور سپهر ذبیح در کتاب " ایران در دوره دکتر مصدق " ، صفحه ۶۶ بغلط نوشته است که دکتر حسن امامی " عموزاده دکتر مصدق بود ". دکتر حسن امامی پسر سید ابوالقاسم ، امام جمعه تهران بود . سید ابوالقاسم برادر ضیاء السلطنه ، همسر دکتر مصدق بود. در واقع دکتر مصدق شوهر عمه ی دکتر حسن امامی بود .